

Pri Torklji Triborklji

Maruša je bila le enkrat lahkoverna, a ji je bilo žal, da je bila lahkoverna. Saj ni imela prav nič od vsega tega, le smejali so se ji, da je je bilo sram in je bila vsa rdeča. Da je postala lahkoverna, je bil kriv samo stric Tomažek, ki je vedno govoril prav resno, a se je v vsaki njegovi besedi skrivala zvižaja ali pa še celo bridka hudomušnost. Gledal je prav nedolžno in se je krotko posmehlil, pa je človeka že imel na svoji limanici, da se je otepal na vse pretege, a mu ni nič pomagalo. Nasedel je stricu Tomažku, ki se mu je pošteno smejal. No, če se je stric Tomažek smejal, bi še ne bilo hudo. A da se je človeku smejala vsa vas, je pa bilo že malo bolj nerodno in neprijetno. To je poizkusila tudi Maruša, a ji ni bilo vse to nič všeč, ker je morala biti tri dni rdeča do ušes.

Stric Tomažek je tisti večer pripovedoval o lovu na divje živali. Zabavljaj je čez lovce, ki streljajo s puško, ko jim ni prav nič treba streljati. Saj človek lahko pride do divjačine na enostaven način. Tudi stric Tomažek ima rad divjačino, ker je jako okusna. A še na misel mu ne pride, da bi jo streljal. Če se mu zljubi divjačine, gre v gozd in počaka za grmom. Zajec pride iz goščave, zagleda strica Tomažka, začudi se mu in od strmenja sede na tla. Stric Tomažek pa zdirja okrog zajca, enkrat, dvakrat, trikrat. Zajec obrača glavo za njim, obrača, dokler si od samega obračanja ne zlomi vratu in pade mrtev na tla. Stric Tomažek pa ga nese domov, da si za praznik napravi lepo pojedino.

Maruša se mu je smejala, ko je tako pripovedoval. Stric Tomažek ni bil nič hud, ker se mu je smejala, temveč jo je gledal nedolžno in resno.

»Marušica, čemu nočeš verjeti?« ji je rekel. »Le sama poizkusi, pa boš

videla, da ne lažem. Žival je žival in obrni jo, kamor hočeš, nazadnje pa le ostane žival.«

A Maruša je bila neverno dekletce in ni hotela verjeti. Še drugo jutro se je smejala, ko se je domislila, kako lovi stric Tomažek divjačino. »No, če že zajca ulovi tako lahko, bo še laže ujel domačo žival,« si je mislila. »Recimo, našega Fižka, ki se še lajati ne upa, temveč samo cvili, če mu pokažeš prst. Oh, seveda — naš Fižek!«

Posmejala se je in stopila na dvorišče. Tam je bil Fižek privezan k debelemu kolu in je dremal leno v božje jutro. Maruša je stopila k njemu, a ga ni pobožala kakor navadno. Grdo ga je pogledala, ker se ji je zdel Fižek danes prav posebno grd. Saj je bil ves krmežljiv in zavaljen, umazan in kosmat, da so mu oči le še komaj gledale izza kosmatin.

»Zakaj si tak, Fižek?« ga je pokregala. »Sram me je tebe, ki si taka pokveka. Da te vidi zdajle stric Tomažek, bi zdirjal trikrat okrog tebe in ti bi si zlomil vrat, a bi te ne bilo prav nič škoda. Še sama bom zdirjala, da vidim, če je stric Tomažek govoril resnico, in da te kaznujem, ker si taka grdoba!«

Pes se je skobacal na noge in jo gledal z neumnimi očmi. Maruša je zdirjala okrog njega, Fižek se je obračal za njo, da je hipoma pozabil na svojo lenobo. Da ga ni ovirala vrv, bi bil še celo poskočil za njo, ker je mislil, da se Maruša z njim samo igra. Cvilil je od veselja tako glasno, da je Maruša že mislila, da se mu lomi vrat.

Petkrat je že zdirjala okrog njega in se je ustavila. Pa je videla, da Fižek ni mrtev, temveč še bolj živ nego prej. Zdaj pa je dobro vedela, da stric Tomažek ni govoril resnice in jo je hotel samo potegniti in uloviti na limanico. Sram jo je bilo, da jo je vendarle ujel, in se je ozrla naokrog, da vidi, če jo je kdo opazoval. Jojme, na pragu je stal stric Tomažek in si mel široke dlani. Videl jo je bil, kako je dirjala okrog Fižka, da bi mu zlomila vrat, pa ga ni — in zdaj bo to vsa vas zvedela in Marušo bo sram, da bo rdeča tri dni ali pa še delj.

Zavpila je glasno in zbežala na vrt. A to ji ni prav nič pomagalo, ker je še isti dan zvedela vsa vas, da je Maruša hotela Fižku zlomiti vrat. In smejali so se ji, da še v šoli ni imela miru. Trikrat se je morala zjokati, ker so ji otroci vendarle malo preveč nagajali, a tudi najbridkejši jok ni dosti zalegel. Saj če bi bila lahkoverna, bi se ne bila menila dosti za vse to. Toda da je morala trpeti zasmehovanje le radi tega, ker je bila enkrat lahkoverna, to ji je bilo pa le preveč.

Da bi se umaknila smehu, je še tisto popoldne vzela košarico in se napotila v goro jagode trgat. V gozdu ji je postalo laže; tod ni bilo nikogar, ki bi se ji smejal zaradi Fižka in njene norčavosti. Tod so prepevale samo ptice, tod so skakale samo veverice in jo gledale z živimi očmi. In studenci so žuboreli in tu in tam je stopila iz goščave celo srna in se ozrla plašno nanjo. Še dolgonogi zajec bi se bil skoro zadel vanjo, ko je drvel sam Bog ve pred čim po strmini.

»Oha,« je zavpila Maruša nad njim. Zajec je obstal in jo pogledal neumno. A že je zavekal prav glasno in se zapodil v drugo stran. Maruša pa se je zasmejala za njim in glejte — Fižek je bil pozabljen in pozabljeno je bilo vse, kar je morala prestatiti zaradi njega.

Ker so pele ptice tako lepo, je morala tudi Maruša zapeti. Više in više je stopala v goro in se je že bližala senožetim, ki so se samotno razprostirale med gozdovi, pokrivajočimi strmo goro skoro do skalovja, ki se je dvigalo vrh gore naravnost proti jasnemu gorskemu nebu. Maruša je vedela, da je onkraj senožeti več trat, koder zoré najdebelejše in najslajše jagode. Zato je odšla naravnost preko senožeti in je še vedno prepevala, ker ji je bilo pri srcu veselo.

Že se je bližala gozdnemu obronku, ko je hipoma obstala in umolknila. Črn ptič, velik ko vran, a še bolj črn ko vran, je vzplahotal nad njo in zakrakal s hripavim, čudnim glasom, ki ni bil prav nič podoben vranjemu. Vrtel se je v krogu nad Marušo in glasno pr-

hotal s perotnicami. Maruša ga je gledala in se čudila.

»Pa ne, da me hoče nemara pojesti?« se je skoro prestrašila. »Glej, kako se vrti! Skoro bi rekla, da je slišal strica Tomažka in se od njega naučil, kako se živalim zavija vrat. Glejte, pa nemara hoče tudi meni zaviti vrat? Hihi, zmotil se bo, kakor sem se jaz zmotila pri Fižku.«

Pa se ni več bala, temveč se je smejala črnemu ptiču, ki se je še vedno sukala nad njo in krakal. No, naposled je šinil proti drevju, a tam se je spet prišel vrteti okrog visokega mecesna. Maruša se je čudila vedno bolj. Stopila je do mecesna, a ptič se je bil že zaletel v gozd. Videla ga je, kako je obletaval ozko trato, ležečo nedaleč od senožeti, onkrat nizkega grmovja.

Šla je tja, a ptič je nenadoma zakrakal presunljivo in zbežal preko drevesnih vrhov nekam daleč. Maruša pa je zagledala žensko, ki je ležala na trati in bridko stokala. Bila je stara in obraz ji je bil ves nagrbančen.

»Zakaj zdihujete, teta?« jo je vprašala sočutno in se sklonila nad njo.

»Joj, spotaknila sem se ob korenino,« je tarnala ženska. »Nisem gledala podse, pa sem padla in sem si izvinila nogo. Nemara sem si jo celo zlomila, ker me v gležnjih tako silno peče. Pomagaj mi, deklica, pa bodi, kdor si želi!«

Ženica je bila drobna in suha in Maruša jo je dvignila prav lahko. Prijela jo je pod pazduho in jo vodila preko trate do ozke steze, ki se je vila po gozdu nekam daleč navkreber. Ženica je samo stokala in ji z roko kazala, kam naj grene. Maruša jo je ubogala, ker sama ni poznala steze, saj ni hodila še nikoli po nji.

Tu in tam se je ozrla ženici v obraz. Pač ji je bilo lice raskavo in razorano, a oči so ji bile dobre in lepe, tako dobre, da boljših Maruša še ni videla nikoli. Zato pa se ji je ženica smilila še bolj in še lepše in previdneje jo je podpirala in vodila po strmi stezi.

Ženica je obstala za tri trenotke, da se odsopne. Maruša je stopila na levo stran, da jo prime pod levo pazduho. Že jo je spet varno vodila, ko ji je ne-

hote pogledala v obraz. Tedaj pa so se ji noge skoro ustavile in mraz ji je šinil do srca. Jcj, ta obraz ni bil več naguban in tudi oči niso bile več tako lepe in dobre kakor še pred tremi hipi. Obraz je bil črn kakor tisti ptič, ki ga je videla prejle na senožeti, a oči so se bleščale tako hudobno, da je morala povesiti pred njimi svoj pogled. Roke so se ji stresle in že ji je prišla v glavo misel, da bi pobeignila.

na širok stol in obstala pred njo. Pa je hipoma skočila v stran in je skoro na glas zavpila. Saj obraz, ki ga pravkar vidi, ni črn in tudi nima hudobnih oči, kakršne je imel na stezi, tudi ne lepih in dobrih oči ki jih je videla doli na trati. Ta obraz je bel, da še sneg ne more biti bolj bel, joj, bil je trd in negiben, kakor da je izklesan iz kamena. Iz tega obraza so strmele nepremično in mrzlo velike, sive oči, ki so bile

A ženica je prav tisti trenotek bridko zastokala. Pa se je Maruši spet smilila in jo je vodila naprej. Samo v obraz se ji ni upala več pogledati, ker jo je bilo strah in se je bala tistih hudih oči.

»Teta, ali je še daleč do vašega doma?« je vprašala.

»Ni daleč, ptičica, ni daleč,« ji je odvrnila ženica. »Le še tri ovinke okrog klanca, pa sva doma. Dobro me drži, da ne padem!«

Prešli sta tri ovinke in steza je zavila med črnikasto, tu pa tam z mahom obraslo skalovje. Trem skalam sta se izognili in stopili čez studenec, ki je curel iz skale in se v srebrnem traku pretakal skozi zeleno mahovje. Onkraj tretje skale je stala lična koč, tako lična, kakor da je izrezljana iz najgladkejše smrekovine. Črn ptič je sedel na slemenu in Maruša ga je spoznala takoj — bil je ptič, ki je krožil na senožeti okrog nje.

Trudoma je ženica stopila čez prag. A Maruša je ni izpustila, temveč jo je skoro prenesla v vežo. Posadila jo je

tako hladne, kakor da gleda iz njih sama gorska zima.

Maruša se je zdrznila od strahu in je stopila v stran. A ko je sedaj pogledala ženici v obraz, ni več videla kamenitega lica in zimskih oči. Ženici se je obraz spet smehljal in oči so ji bile lepe in dobre kakor doli na gorski trati.

»Kaj naj pomeni to?« je ugibala. »Uboga ženica ima kar tri obraze. In vendar vidim samo eno glavo. Marušica, tebi se je zmedlo nekje v glavi.«

Naglo se je zavrtela okrog stola. In glej — že je videla črni obraz in hudobne oči; zavrtela se je naprej — in že je zrla v zimske oči in v kameniti obraz. Še za dva koraka se je zavrtela — in že so jo spet gledale lepe in dobre oči. Marušo je bilo strah in zaradi strahu še sama ni vedela, da se je pričela vrteti okrog ženice tako naglo, kakor se je vrtela doma na dvorišču okrog Fižka, ko mu je hotela zlomiti vrat. Vrtela se je in vrtela, da ji je postalo vroče. A nič drugega ni videla nego tri obraze, ki so jo gledali tako

čudno, da se jih je naposled resnično ustrašila. Zasopla je šinila v kot in se je hotela tam potuhniti in neopazno pobegniti iz koč.

A tam pri durih je tedaj vzplahutalo in sfrfotaje je priletel črni vran v vežo. V kljunu je držal šop rumenkastih listov Bog ve katere rastline. Te liste je položil ženici na koleno in je odbrzel iz veže kakor senca. Ženica je prijela liste in si je z njimi drgnila zatekle gležnje. Niti zaječala ni več, temveč je že čez pet trenotkov skočila na noge in pričela naglo hoditi po veži.

Naposled se je ustavila pri Maruši. »Glejte, pa sem spet zdrava.« je rekla in jo pogledala s svojimi dobrimi očmi. »Moj vran je imeniten ptič, pa najde vse, česar mi je treba... Pa zakaj se me bojiš in čemu se skrivaš?«

»Bojim se vas, teta.« je odvrnila Maruša plašno. »Oh, tri obraze imate in dveh me je tako strah.«

Ženica se je posmejala. »Kje neki imam tri obrazel?« je dejala. »Marušica, tebi se samo zdi. Le poglej me, pa boš videla.«

Maruša se je okrenila in stopila okrog ženice. Pa je res še zagledala črni obraz, in ko se je zasukala še enkrat, je res še videla zimske oči. Nehote se je spet pričela vrteti okrog ženice, prav tako kakor se je bila sukala okrog Fižka, a čim bolj se je vrtela, tem manj je videla črni obraz in zimske oči. Naposled se je smehljal pred njo samo še nagubani obraz in dobre, lepe oči, ki so jo gledale in se ji prijazno smehljale.

»In vendar imate tri obraze,« je rekla. »Pa čeprav me gledate zdaj tako lepo. Bala bi se vas, da nimate dobrega obraza.«

Ženica se ji je še vedno smejala. »No, pa naj bo po tvojem,« je dejala naposled. »Če že vidiš na meni tri obraze, jih pa vidi! Veš, Marušica, jaz sem Torklja Triborklja, a o Torklji Triborklji si pa gotovo že slišala.«

Kaj bi Maruša ne bila slišala! Se sam stric Tomažek ji je večkrat nagajal in jo strašil s Torkljo Triborkljo, ki domuje pod Črnim vrhom, tam, kjer se tri črne skale dotikajo s svojimi vrhovi.

Torklja Triborklja pa je strah otrok, ker je njen obraz vedno prav tak, kakršen je otrok: dober ali pa hudoben. Če zaloti otroka, ga naveže na parkljevo verigo in mora plesati okrog nje tako dolgo, dokler ne vidi na Torklji Triborklji samo lepega in smejočega se obraza. O, Torklja Triborklja je huda in nič napak bi ne bilo, če bi se tudi Maruše enkrat privoščila. Še sam stric Tomažek bi jo povedel k Torklji Triborklji, če bi se ne bal, da tudi njega ne naveže na verigo. A kako naj stric Tomažek pleše okrog nje, ko je že tako star in so mu noge polne skrnine?

Maruša ni bila lahkoverna, pa stricu Tomažku ni prav nič verjela, najsi je še tako lepo pripovedoval. Zdaj pa vidi, da je stric Tomažek kljub svoji norčavosti vendarle govoril resnico. A Torklje Triborklje se pa le ni bala; če je še do sedaj ni navezala na verigo, je pač tudi pozneje ne bo. In čemu naj se je boji, ko ji noče nič hudega?

»Teta, ne vem, kaj bi vam rekla,« je odvrnila. »Stric Tomažek je veliko govoril o vas, da bi se vas morala prav za prav bati. A se vas ne bojim, ker imate en obraz tako lep, a druga dva obraza mi nista nič mar.«

Torklja jo je pogladila po lasih in ji rekla: »Marušica, prav imaš. Tebi se nočem pokazati kakor drugim otrokom. A gledati te pa le hočem z vsemi tremi obrazi; zakaj, ti pa povem tedaj, ko pojdeš od mene. Danes še ne moreš oditi — glej, že se večeri in v temi ne boš hodila po črnem gozdu. Spala boš kar pri meni.«

Maruša se je ozrla skozi ozko okence in je videla visoke, skalnate vrhove, ki so se pravkar kopali v rožni večerni zarji. Videla je pod gorami tudi dolino, ki se je že zagrinjala v sivkast mrak, in je vedela, da nocoj ne more nikamor več. A to se ji ni zdelo prav nič neprilичno, še celo všeč ji je bilo.

»Joj, smejali so se mi zaradi Fižka,« si je rekla. »Pa me je moralo biti sram. Zdjaj pa naj le skrbé malo zaradi mene, ker me na noč ne bo domov. Drugič se mi gotovo ne bodo smejali.«

In zopet je vzplahutalo nad pragom in v vežo je vzfrfotal črni vran. V

krempljih je držal lepo pletano in po-barvano košarico, pokrito z belim pr-tičem, in jo postavil na mizico v kotu. Pa je zopet odprhotal iz veže kdo ve kam v gorski mrak.

Torklja Triborklja je razpoložila na dva lesena krožnika jestvine, ki jih je vzela iz košarice. Posadila je Maruša na stol in ji potisnila vilice v roko. »Jej!« ji je velela. »Vem, da si lačna. Zato pa se nikar ne brani!«

In Maruša se ni branila. Pridno je nabadala rožno gnjat in prigrizovala beli kruh. Torklja pa ji je pripovedovala, da ji vsak dan pošiljajo jedila sestre, ki jih ima šest in ki stanujejo v najstrmejšem jarku Črnega vrha, kamor še ni priplezal in ne bo priplezal živ človek, pa naj je še tako predrzen in pogumen. Sestre so prav take kakor ona, samo podivjane so bolj, ker dan za dnem ne vidijo nič drugega nego divje koze, ki varno plezajo po mrkih skalah Črnega vrha, in tu pa tam prevzetnega orla, ki zakroži nad skalnatimi vrhunci in vrešči, da je še celo Torkelj strah.

Maruša jo je poslušala in gledala. Včasj je Torklja Triborklja okrenila glavo, da je Maruša zagledala črni ali pa kameniti obraz. Toda to je ni več plašilo, ker se je privadila Torkljinih obrazov in nazadnje ji je bilo vseeno, ali je gledala v črni, kameniti ali pa dobri obraz.

Po večerji ji je Torklja postlala na klopi ob zidu. Maruša je bila zaspana, pa se je kar zleknila po ležišču in zaspala, še preden je utegnila pomisliti. Sanjalo se ji ni prav nič, ker je pretrdno spala. Zbudilo jo je šele glasno prhutanje in ko je odprla oči, je zagledala črnega vrana, ki je frfotal nad njo in držal v krempljih bel piskrček. Maruša se je dvignila napol in tedaj je vran postavil na mizo piskrček in odletel iz veže.

Naglo je skočila na noge in stopila k mizi. V piskrčku je bilo mleko, ki se je še kadilo in je bilo pokrito z debelo smetano.

»Jojme, to je moj zajutrek,« se je Maruša razveselila. »Torklje so mi ga poslale, da ne bom lačna.«

Pa je pila toplo mleko in ugibala, kje je neki Torklja Triborklja. Nemara je bila ponoči odšla v dolino, da ujame zanikrnega pobiča in ga privede sem gor v kočjo, da bo plesal okrog nje in se naučil, kaj je prav in kaj ni prav. Tak ples pa bi Maruša videla kaj rada, saj ga še ni videla nikoli. Gotovo je zanimiv in nemara bi se morala smejati, da še nikdar tako.

A že je stopila Torklja Triborklja v vežo. Maruša jo je pogledala, a danes se je je bala še manj nego včeraj. Torklja je šla okrog mize in Maruša se je čudila, ker na Torklji ni videla več treh obrazov, temveč samo enega, ki je bil mil in prijazen, da nikoli tega.

»Teta, ali res nimate več treh obrazov?« je vprašala zavzeta. »Glejte, kamenitega ni več, še manj pa črnega. Kam ste ju dali, teta?«

Triborklja se je posmehnila in pokimala z glavo. »Prav, prav, da ju ne vidiš več« je odvrnila. »Seveda imam še tri obraze, a ti jih ne vidiš, ker si se jim privadila. Veš, kdor se privadi mojemu črnemu obrazu, se privadi vsaki nesreči v življenju, pa jo prenaša, kakor je treba. Kdor se privadi kamenitemu obrazu, se ne ustraši nobenih udarcev, ki ga z njimi usoda tope v življenju, temveč jih prenaša s prav takim obrazom, kakor je moj tretji. Pa živi zadovoljno in veselo, kakor boš živela ti, ki si se privadila mojim obrazom. Le ne boj se, Maruša! Torklja Triborklja se ne zlaže nikoli.«

Le malo je Maruša razumela te besede, ker je bila še premajhna, da bi jih razumela. A vendar se je čudila in je slutila nehotе, da ji bo na svetu še dobro, ker je Torklja govorila tako. A kljub temu je ni hotela več izpraševati, ker se ji je mudilo domov, kjer so gotovo vsi že v skrbeh zaradi nje. Zahvalila se je Torklji in se poslovila od nje. Naglo je hitela po ozki stezi skozi gozd, ki je bil poln rose in ptičjega petja. Sonce se je premaknilo komaj za ped od gorā, ko je že pritekla domov. Tam so jo bili že vsi iskali, a je niso našli nikjer. Najbolj v skrbeh je bil stric Tomažek. Ko jo je zagledal, je tlesknil v dlani in se zasmejal.

»Pa kod si se potepala, vrtavka?« jo je vprašal.

»Pri Torklji Triborklji sem bila,« je odvrnila Maruša. »Prav lepo vas pozdravlja in mi je naročila, da jo pridite kmalu kaj obiskat. Rada bi videla, kako plešete s skrnino v nogah.«

Stric Tomažek je zagodrnjal nevšečno. »Saj sem rekel, da si vrtavka,« je rekel. »Pri Fižku sem videl, kako se znaš sukati. Pri Torklji te pa nisem videl. To je moral biti pravi direndaj, da je še Torklji presedalo. Pa te je za-

podila in jaz naj zdaj prenašam tvoje norčije, pa če hočem ali nočem.«

No, Maruša se mu je smejala, ker je vedela, da stric Tomažek ni hud. Smeje se pa še danes, a ne samo stricu Tomažku, temveč vsemu, kar je hudega in bridkega na svetu. Pa si ne more pomagati. Gledala je bila Torklji Triborklji v tri obraze, pa je ne more užalostiti nobena nesreča, ki jo hoče potipati. Nesreči se zasmeye naravnost v obraz, kakor bi se ji zasmejali tudi vi. Če bi pogledali Torklji Triborklji v pravi obraz.

Črni muren

Črni muren,

si kaj uren?

Pridi, pridi brž na plan!

Lep je sončni zlati dan.

Ej, ne bodi no zaspan!

Toplo boža vetrič nas,

dihla cvetja nežni kras . . .

Glej, metuljčki se lové,

godbe tvoje si že! . . .!

Črni muren,

si kaj uren?

Ej, zagodi nam glasno,

služil sončno boš zlató,

pil medico presladkó!

Pridi, pridi, črni muren!

Hej, pokaži, da si uren!

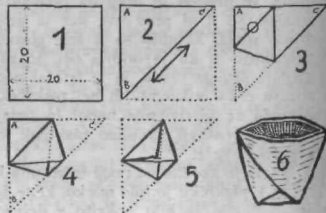
Minka Severjeva

Z a s p r e t n e r o k e

Kozarček iz papirja

Da napravimo to praktično potrebščino, potrebujemo kvadratast kos papirja (najboljši je pergamentni papir ali papir, v katerega dobimo zavito surovo maslo) v velikosti 20×20 cm, je pa tudi lahko nekoliko večji (glej sliko 1). Najprej zganemo papir po diagonali (slika 2) in dobimo trikotnik (slika 3). Nato položimo ogel B, kakor vidimo na sliki 3, do roba stranice A—C, in sicer ga moramo položiti tako, da teče zgornji rob našega preganjenega trikotnika vodoravno s črto B—C. Potem položimo drugi ogel C ravno tako proti nasprotni strani, kakor smo storili to s prvim

oglom B (slika 4). H koncu zavijemo še vrh A, ki je dvojen, navzven, en del spre-daj, drugega pa zadaj. Tako nastane obli-

ka, kakor jo vidimo na sliki 5; kozarček, ki ga je treba še odpreti (glej sliko 6), je gotov. Če dobite kje mleka ali najdete vode, vam bo izvrstno služil. Dober tek!